

Lingonbackens och Paviljongens förskolors kvalitetsredovisning 2015 - 2016

Organisation

Lingonbacken och Paviljongens förskolor bildar tillsammans med Årsunda förskola och Sättralinjens förskola en gemensam förskole enhet. Ansvarig för utbildningen är förskolechef. Under läsåret har enheten haft en förskollärare med ett utökat Lokalt kvalitetsutvecklande uppdrag (LOK) som stöd i förskolornas utbildning (20%).

Lingonbackens förskola påbörjade hösten 2016 en omorganisation av verksamheten genom att fördela verksamheten till två olika lokaler Lingonbacken och Paviljongen vars lokaler är placerade på skolgården i Österfärnebo. Även om förskolorna har blivit tilldelade olika namn och ligger en bit ifrån varandra ser vi verksamheten som en förskola med tre avdelningar.

Förskolan Öppettider, måndag-fredag klockan 06.30-18.30.

Förskolorna samarbetar vid lov och när behov uppstår. På jul- och sommarlov samarbetar förskolorna även med fritids. Så även på stängda dagar.

Förskolorna har *mottagningskök*.

Under läsåret 2015-16 har 50 barn tagit del av förskolornas utbildning. Antalet barn/pedagogisk personal har under året varit i snitt 5,1. Förskolans verksamhet integrerar barn från asylboendet i Gysinge detta har gjort att barnantalet varierat under detta läsår, då familjer av olika anledningar med kort varsel flyttar in eller flyttar ifrån boendet.

Medarbetarna har bestått av 12 personer, samtliga kvinnor. Antal tjänster: 10 därutöver har 1,6 tjänst bestått av resursförstärkning i två grupper.

Sex av de anställda på förskolan är förskollärare, två anställda är barnskötare.

Förskolan har haft fyra vikarierande pedagoger anställda under läsåret, dessa saknar barnskötar- och/eller förskollärarytbildning, samtliga har varit kvinnor.

Personalomsättning

Då två avdelningar öppnades under höstterminen behövde fler medarbetare tillsättas. Rekryteringsarbetet har varit utdraget på grund av att tillgången på utbildad personal har varit lågt. Detta har lett till en viss ostabilitet i personalgruppen och vikariebehovet har i perioder varit högt, tilläggas bör att förskolan även haft långtidssjukskrivningar av den tillsvidareanställda personalen under året.

Kommunens *vikarieorganisation* har anlitats frekvent vid personals frånvaro samt under rekryteringsprocessen. Tilläggas bör att tillgången på vikarier med bil inte är så stor, därav har förskolan vid ett flertal tillfällen stått utan vikarier.

Materiella förutsättningar (lokaler, utrustning)

Lingonbackens förskola är liten och lokalerna är inte ändamålsenliga för verksamheten, lokalerna är trånga och i behov av upprustning. Detta medför en till viss del tungarbetad inomhusmiljö där även arbetsrum för personal saknas.

Bristerna i lokalerna har tidigare uppmärksammats av såväl tekniska förvaltningen som av arbetsmiljöverket och på grund av ventilationen har barnantalet begränsats till 20 i lokalerna.

Paviljongens 2 avdelningar har under läsåret gradvis iordningsställt, dessa är ej heller ändamålsenliga för förskoleverksamhet, här saknas t.ex. möjlighet till barnanpassat skaparrum för målning och annan kreativ verksamhet. För medarbetarna kan det vara svårt att få arbeta ostört vid t.ex. planering, vila vid rast, eller få gå ostörd på toaletten då alla dessa utrymmen ligger i barnverksamhetens utrymmen.

Utemiljön vid Lingonbackens förskola är god. Närheten till skogen och den kuperade gården erbjuder många aktiviteter. Den miljön används flitigt för rörelselek och upptäckarlust. Däremot börjar staket och gårdens fasta inventarier bli slitna och trasiga.

Paviljongens utemiljö har endast bestått av en liten sandlåda och en gunga.

Paviljongen har även tillgång till skolans gård samt gymnastiksal. Utegården kommer dock att ses över under sommaren 2016 i samband med att lokaler till skolan placeras på våra Paviljonger.

Båda avdelningarna nyttjar bibliotek och närområdets omgivning och naturområden.

Lingonbackens inomhus och utomhusmiljön börjar bli väldigt sliten och behovet av rust är stort.

IKT

Den digitala utrustningen på avdelningarna består av kamera, dator, projektor och Ipad. Utrustningen används till dokumentation av verksamheten och är till stor nytta i arbetet med att synliggöra för såväl barn och föräldrar som för personalen vad som bidrar till barnens utveckling på förskolan. Dator och iPad används också tillsammans med barnen i undervisningssituationer. Dock är behovet av bättre digitalutrustning att beakta.

Systematiskt kvalitetsarbete

Ansvar och organisation

Förskolechef ansvarar för det systematiska kvalitetsarbetet. Till sin hjälp i arbetet finns utnämnda Lokala kvalitetsutvecklare (LOKare) på varje förskoleavdelning, samt en LOKare med utökat uppdrag för enheterna. Varje arbetslag ansvarar för att utveckla verksamheten på sin avdelning att skapa en rolig, trygg och lustfylld utbildningsmiljö för barngruppen.

Arbetsplan (AP) och Likabehandlingsplan (LBP),

Syftar till att synliggöra förskolans mål och arbetssätt under läsåret. Slutsatser från utvärdering och analys av resultaten i AP och LBP bildar underlag till nya mål i nästa års plan. Båda planerna skrivs tillsammans av förskolans medarbetare och förskolechef. Planerna delges och kommuniceras med samtliga vårdnadshavare, vid olika möten och samtal. Planerna används även som underlag vid kommande medarbetar- och lönesamtal. Ansvarig är förskolechef i samråd med förskollärare och barnskötare. Detta år reviderades och förlängdes likabehandlingsplanen i januari 2016 för att därefter skrivas om i sin helhet augusti, på så sätt ligger den i samma arbetsfas som arbetsplanen, vilket vi tror kommer att underlätta kvalitetsarbetet då LBP ingår i Kvalitetsutvärderingens Normer och Värden.

Pedagogisk revision,

Varje år kvalitetsgranskas förskolan av förvaltningen. Förskoleenheten har gemensam tid för förskolornas revision. Varje förskola får därefter enskild feedback på arbetet och förslag till utvecklingsområden inför läsåret. Deltar vid den pedagogiska revisionen från förskolan gör LOKare och förskolechef.

Medarbetarsamtal,

Syftar till att fokusera på medarbetarnas mål (egna såväl som givna av förskolechefen), förutsättningar och behov av stöd inför kommande läsår. Här har varje medarbetare möjlighet att kommunicera och påverka sitt arbete mot uppsatta mål

förankrade i arbets- och likabehandlingsplan. Dokumenteras av både chef och medarbetare och sparas på förskolan. Samtalen hålls i september/oktober.

Mål- och utvecklingssamtal för barn/vårdnadshavare,

Syftar till att ge vårdnadshavare en bild av barnets förmågor, utveckling och kommande utmaningar, samt vad utbildningen kommer att fokusera på under läsåret. På hösten hålls ett målsamtal med vårdnadshavare där förskolans mål i arbets- och likabehandlingsplan lyfts i kombination med varje enskilt barns utveckling och behov. På vårens samtal läggs fokus på det lärande som skett under året som gått och framåtsyftande tankar kring barnets förmågor och utveckling. På vårens samtal görs även återkoppling till föräldraenkäten. Dokumentation om enskilt barn förvaras inlåst på förskolan. Ansvarig är förskollärare i samråd med arbetslag.

Förskolans stöd och utvecklingsteam,

En utbildad specialpedagog finns knuten till förskolan, specialpedagogens arbetstid delas mellan flera av kommunens förskolor. Specialpedagogens arbete riktar sig mot förskolans arbetslag. Som grund för handledning av arbetslagen ligger kartläggningar och observationer gjorda av specialpedagogen och av förskolans arbetslag. Handledningens syfte är att synliggöra styrkor och svagheter för att bevara och förändra i verksamheten för att vidareutveckla utbildningen. På förskolan följs kommunens rutiner runt dokumentation för barn i behov av särskilda insatser, handledning av arbetslag och barngrupp. Handlingsplaner för barn, grupp och/eller personal skrivs fortlöpande vid behov under året, dessa sparas inlåsta på förskolan. Kommunens förskolor har tillgång till talpedagog samt vid behov tillgång till de övriga yrkeskompetenserna som finns vid kommunens centrala elevhälsa.

Barnkonferenser,

Syftar till att genom tidiga insatser säkerställa att alla barn ges det stöd i sin utveckling som det behöver. Konferens sker en gång per termin, deltar gör avdelningens förskollärare och barnskötare, specialpedagog och förskolechef. Anteckningar från konferensen skrivs av förskollärare/barnskötare och förskolechef och sparas inlåst på förskolan. Ansvarig är förskolechef i samråd med specialpedagog, förskollärare och barnskötare. Under våren har extra fokus lags på språklig medvetenhet där även bild- och teckenstöd inkluderas, ett arbete som fortgår även under 2016/17.

Psykosocial skydds rond,

Syftar till att kartlägga den psykosociala arbetsmiljön på förskolan, görs kommunövergripande vartannat år senast hösten 2014. Förbättringsområden väljs ut gemensamt på förskolan och dokumenteras i en handlingsplan för nästkommande år. Handlingsplanen har utvärderats i juni där 7 av 12 medarbetare svarade på enkäten, del av resultatet finns med som underlag i kvalitetsredovisningen. Ansvarig är förskolechef i samråd med förskolans medarbetare.

Vårdnadshavarenkät,

Syftar till att ge vårdnadshavare möjlighet att påverka verksamheten och dess innehåll. Enkäten delas ut via mail och är kommunövergripande, detta görs årligen i jan/feb. Föräldraenkätens resultat sparas, analyseras och diskuteras, åtgärder sätts och bidrar till förskolans utveckling. Utifrån medarbetares reflektioner och analyser av föräldraenkätens resultat har följande prioriteringsområden valts ut för 2016/17,
- *Information om förskolans verksamhet.*
- *Möjlighet att påverka förskolans verksamhet samt påverkar förskolans verksamhet.*
Ansvarig är förskolechef i samråd med förskolans medarbetare.

Fysisk skydds rond och Barnskydds rond,

Syftar till att kartlägga den fysiska arbetsmiljön på förskolan. Dokumenteras via skyddsroundsprotokoll. Ansvarig är förskolechef i samråd med förskolans medarbetare, samt Fastighetsförvaltare.

Lönesamtal,

Syftar till att utvärdera medarbetarnas arbetsinsats under läsåret och därmed ny lön. Dokumenteras av både chef och medarbetare och sparas på förskolan. Ansvarig är medarbetare och chef.

Arbetsplatsträff (APT),

Kvällstid, 1 g./mån. Syftar till att vidareutveckla den pedagogiska utbildningen på lång sikt, samt att ge information från förskolechef så att personalen blir delaktiga i verksamhetens ekonomi och annan viktig information. En särskild punkt angående aktuell arbetssituation/arbetsmiljö finns med på varje träff. Dagordningen och de pedagogiska frågorna fastställs i förväg och beslutas av förskolechef i samråd med förskollärare och barnskötare. Dokumentationen sparas digitalt i edWise. Ansvarig är förskolechef tillika förskollärare och barnskötare.

Verksamhetsmöten (V-möte),

Kvällstid, 1 g./mån. Syftar till att kartlägga utbildningens nuläge samt hur det pedagogiska arbetssättet utvecklas under läsåret. Mötenas innehåll styrs av årshjulet. Som underlag används avdelningens olika dokumentationer, kartläggningar och utvärderingar. Analyserna av avdelningarnas lärande material ligger till grund för hur arbetslaget vidareutvecklar verksamheten så att barnen utmanas i sitt lärande. Här finns även möjlighet att mer djupgående diskutera verksamhetens arbetssätt och metoder sammankopplat med aktuell forskning eller tillsammans förbereda inför olika möten/nätverk. Dokumentationen sparas på förskolan och delges till förskolechef. Förskolechef medverkar vid behov och efter önskemål. Ansvarig är förskollärare och barnskötare. Ett särskilt ansvar för att driva det systematiska kvalitetsarbetet framåt har den förskollärare som är utsedd LOK-are. Resultatet bildar underlag till utvecklingssamtal, barnkonferenser och till kvalitetsredovisningen.

Dagtid, 1 g./vecka. Syftar till att kartlägga utbildningens nuläge samt hur det pedagogiska arbetssättet ska utvecklas på kort sikt (veckovis). LOK-arna ansvarar för mötet innehåll och att minnesanteckningar finns. Förskolechef delges anteckningarna. Som underlag används avdelningens olika dokumentationer och kartläggningar, Analyserna av avdelningarnas lärande material ligger till grund för hur arbetslaget vidareutvecklar verksamheten så att barnen utmanas i sitt lärande. Resultatet bildar underlag till utvecklingssamtal, barnkonferenser och till kvalitetsredovisningen.

Pedagogiska utvecklingsdagar (PU-dag),

6 stycken under läsåret. Syftar till att följa upp, utvärdera, lära av varandra och vidareutveckla utbildningen utifrån gällande arbetsplan och likabehandlingsplan. På PU-dagarna har utbildning för medarbetare och det kollegiala lärandet stort fokus med utgångspunkt i förskolans behov samt utifrån Sandvikens kommuns Kompetensutvecklingsplan 2015-18 och Plan för att främja flerspråkighet och interkulturellt arbete 2016-18. Minnesanteckningar förs av förskollärare eller barnskötare och sparas i edWise. Ansvarig är förskolechef.

Samverkans nätverk,

Under våren 2016 har förskole enhetens skyddsombud och/eller fackliga representanter träffats vid ett fåtal tillfällen. Syftet med gruppen är att så småningom ha ett gemensamt nätverk på förskolorna där barn och medarbetares arbetsmiljö har huvudfokus utifrån verksamhet, förutsättningar, regler och lagar. Målet är att väva in denna grupp i årsstrukturen och ha ett fungerande nätverk vid läsåret 2016/17 års slut. Ansvarig för gruppen är områdets förskollärare med utökat LOK-uppdrag. Anteckningar kommer att skrivas och läggs in i edWise. Förskolechef deltar vid behov.

Lokala utvecklare (LOK-are),

På förskolan finns Lokala utvecklare, en per avdelning, som tillsammans med förskolechef fördjupar sig i och utvecklar förskolans kvalitetsarbete. Planen är att LOK-gruppen träffas månadsvis, detta har ej skett under läsåret. Dock är detta en viktig mötesform och planer på förändring för att återta rutinen inför nästa läsår finns. 2016/17 kommer även vissa av LOK-träffarna vara gemensamma förskole enhetens LOK-are.

Förskollärare,

Förskollärare har ansvar för den undervisning som bedrivs på avdelningen, att utbildningen grundas på läroplanens riktlinjer. Förskollärarna ansvarar för att uppföljning och utvärdering sker systematiskt enligt årsplan för läsåret.

Arbetslag,

Bidrar med reflektioner, kunskap och planering av aktiviteter i barngruppen i strävan mot uppsatta mål och intentioner. Alla i arbetslaget bidrar med reflektioner till den pedagogiska dokumentation som ligger till grund för utvärdering och utveckling av förskolans arbete. Alla i arbetslaget deltar aktivt i och ansvarar för den dagliga utbildning och undervisningen.

Delaktighet och kommunikation,

Medarbetare,

- All personal görs delaktig i kvalitetsarbetet genom att delta i V-möten, APT och PU-dagar där mål för verksamheten sätts upp, följs upp, analyseras, utvärderas och utvecklas. Dokumentationer samlas i edWise.

- Varje avdelning har en pärm med rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet.

Innehållet revideras av LOK-are tillsammans med förskolechef när behov uppstår.

- Varje år uppdateras årshjulet gällande systematiskt kvalitetsarbete och kalendarium för olika möten upprättas. Dokumenten läggs ut i edWise i förskolans personalrum. Detta år har årshjulet ej följts fullt ut, detta då förskolechef varit ny och ej tillräckligt insatt i kommunens-, förskolans- och årshjulets struktur. Detta reds upp under 2016/17.

Barn,

- Barnens inflytande dokumenteras och deras reflektioner över sitt lärande tas tillvara av förskollärare och barnskötare. Barnen intervjuas om inflytande, trivsel och trygghet. Resultaten bildar underlag till utbildningens utformning.

- Viss dokumentation från avdelningarnas/grupperns aktiviteter sätts upp på väggarna för tillfällen till reflektion och delaktighet.

Kollegialt lärande,

- Analys av resultaten i förskolans kvalitetsarbete, föräldraenkät, pedagogiska revision och medarbetarsamtalen ligger till grund för den kompetensutveckling som såväl enskild pedagog som arbetslaget erbjuds.

- Tillfällen för varje medarbetare till att sprida och ta del av nya kunskaper, goda exempel och gjorda erfarenheter ges på arbetsplatsträffar, avdelningsmöten, i tvärgupper och på pedagogiska utvecklingsdagar. Ibland tillsammans med andra förskolors arbetslag och i olika nätverk.

- Litteratur och artiklar reflekteras och diskuteras gemensamt vilket bidrar till ökad samsyn.

Litteratur som använts gemensamt på förskolan under året är:

Att undervisa barn i förskolan (2013) E. Doverborg, N. Pramling, I. Pramling Samuelsson

Förskolan och Skolans värdegrund (rev.2013), Skolverket

Båda dessa böcker kommer att användas som referenslitteratur under 2016/17, i kombination med ytterligare tre böcker.

Kommunövergripande fortbildning,

Med utgångspunkt i *Sandvikens kommuns Kompetensutvecklingsplan 2015-18* samt *Plan för att främja flerspråkighet och interkulturellt arbete 2016-18* har medarbetare tagit del av, reflekterat och fört diskussion angående följande föreläsningar, *Ser du vad jag hör? Hör du vad jag ser? Alla vägar leder till ditt eget universum* med Eva Szamborska specialpedagog i Sandvikens kommun.

Det viktigaste är att få leka med Margareta Öhman, barnkulturvetare, leg. psykolog, familjeterapeut och författare.

Den flerspråkiga förskolan, från UR.se med Kristina Ljunggren Jonsson.

Fortlöpande har även utbildningar och nätverk i Sandvikens kommun bedrivits där enskilda förskollärare och barnskötare deltar t.ex. AKK, flerspråkighet, NTA, iPads.

Kunskapsnämndens mål 2015 under perspektivet MEDBORGARE

Kunskapsförvaltningens verksamheter lägger grunden för fortsatt utbildning och arbetsliv, demokratiskt samhällsliv och personlig utveckling.

Alla barn/elever upplever att de pedagogiska verksamheterna är stimulerande, trygga och lärorika.

Alla elever klarar kunskapskraven. Skolan utformas och anpassas så att alla elever får stöd och stimulans att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Barns och elevers inflytande över arbetsformer och innehåll i undervisningen förstärks, liksom deras formella inflytande.

Alla barn och elever har likvärdiga möjligheter att pröva och utveckla förmågor, kunskaper och intressen utan att begränsas av diskriminerande strukturer.

Normer och värden

Mål

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.

Målet är uppnått när

Kartläggningar, observationer, barnintervjuer och dokumentationer visar att *barnen samspelar med* och *respekterar varandra* oavsett etnisk tillhörighet och religion.

Resultat

I utbildningen och med stöd från dokumentationer, kartläggningar och samtal ser vi följande resultat,

Samspel

- barnen uppmärksamma och talar om när någon behöver hjälp och tröst. Barnen är även i många situationer mycket hjälpsamma och goda kamrater som tröstar och visar empati med varandra.
- Barnen samspelar i organiserade lekar oavsett etnisk tillhörighet. Samt mer och mer i den fria leken (över språkgränserna).
- Flertalet har svårt att acceptera att en sak är upptagen och svårt att acceptera ett nej från kamrat eller pedagog

Respekt

- barnen respekterar och accepterar varandra.
- Inga tillmälen hörs.
- Flertalet av barnen har stort bekräftelsebehov och att ett flertal behöver stärka sin jagkänsla.

Vårdnadshavarenkäten

- Resultat från vårdnadshavare enkäten visar följande värden (lägst 0 högst 4) i
  - Bemötande 3,8 Lingonbacken (L), 3,7 Paviljongen (P)
  - Trivsel 3,6 (båda)
  - Trygghet 3,6 (båda)
  - Värdet på området förtroende har sänkts något från förra året från 3,8 till 3,5. Paviljongen har inget värde att mäta med då förskolan är en ny verksamhet förtroendet ligger på 3,4 i årets resultat.

Kontaktbarometern

- Resultat kontaktbarometern från nov-15 visar att vi har positiv, trygg kontakt med samtliga barn. Inget barn är "osynligt" men några barn visar osäkerhet och behöver mer bekräftelse.

Bedömning

Målet är uppfyllt i hög eller mycket hög grad

Analys

Arbetsmetod och förhållningssätt

- Personalen återspeglar händelser i barngruppen med hjälp av teater och det tycks hjälpa barnen se hur tokigt det kan bli när man säger något som gör någon annan ledsen.
- Barnens egna trygghetsböcker som vi har på avdelningarna har bidragit till ökad trygghet och de visar att familjer kan se ut på olika sätt.

Miljö

- Miljön har anpassats till viss del så att vid rutinsituationer som vid samlingar, vid måltider, vid skötbordet, vid kalas osv har turlistor, foton, skrift mm har gjorts mer tillgängligt för barnet för att stimulera utveckling och intresse för värdegrunds frågor.
- Vårdnadshavarenkäten visar dock låga värden på innemiljön. Vi kan se att i lek och rutinsituationer har konflikterna minskat i och med omorganisationen som gjorde att barnen fick större lekutrymme och fler möjligheter till inläring.

Strategi

- Vi har utgått från våra likheter i arbetet med barnen och arbetat mest med trygghet och samarbete i barngruppen. Våra olika seder och traditioner har knappast berörts men däremot har personalen haft många diskussioner efter föreläsningar och litteratur om mångfald i förskolan. Om vilket arbetssätt som främjar kamratskap och underlättar för integrering.
- Vi har jobbat mycket med samarbete över språkgränser i organiserade lekar och aktiviteter. Delat in barnen i små grupper i tex. skapande aktiviteter, i musikgrupper och i språkstimulerande aktiviteter. Vi har förändrat grupperna efter våra observationer av vad de tycks intresserade av.
- Det som har påverkat resultatet är pedagogernas intresse och närvaro att försöka förstå barns intressen och perspektiv, att vi bedrivit undervisning som svarar mot förskolans uppdrag. Undervisningen med värdegrunden tex, att arbeta med och synliggöra turtagningssituationer och att ge varje barn möjlighet att uttrycka sig har bidragit till måluppfyllnaden.
- Samarbete med biblioteket (Astrakan) har bidragit till ökat intresse för mångfald, under en längre period lånades böcker som lästes med intresse, böckerna var anpassade för yngre barn och handlade om mångfald på olika vis.

Lärande och organisation

- Vi har märkt att språket har betydelse för hur barnen leker med varandra. Allt eftersom de nyanlända barnen lärt sig att kommunicera med svenska ord så har den spontana leken ökat med de svenska barnen.
- Barnen har utvecklat förståelse för allas lika värde oavsett vem man är eller vilket behov man har. Detta syns under hela dagen i förskolans olika situationer när barnen samspelar och visar respekt för varandra i större utsträckning.
- De nyanlända barnen har varit fördelade på avdelningen Röd under allmän förskoletid. Avdelningen Gul har saknat möjligheter att under den allmänna förskoletiden tis-tors 8.00-13.00 ha haft aktiviteter tillsammans med avd Röd. Under den tiden har avdelningarna jobbat var för sig pga trygghet och struktur för barnen och speciellt för barn som är i behov av särskilt stöd. Avd Gul har saknat tillfällen att få samspela med barn från andra kulturer.
- Fortbildning och litteratur har bidragit till måluppfyllelsen. Vi har använt boken *Att undervisa barn i förskolan* av Doverborg/ Pramling (2013). Boken har givit förståelse för begreppet Undervisning mm. Stödmaterial från skolverket gällande Förskolans värdegrund har använts som fortbildning av arbetslaget, vi har fått bekräftelse på att vi är varandras arbetsmiljö och att vår egen uppfattning om värdegrundsfrågor och demokrati har stor betydelse för undervisningen i ämnet.
- Den tid som från början planerades att användas till utvärdering enligt den lokala arbetsplanen har bara till viss del funnits, Tid har istället används till information och utbildning som förskolechef har beslutat att verksamheten ska genomföra istället.

Slutsatser av analyser, mål i kommande AP

- *Språket* är avgörande för lek och kommunikation. Vi fortsätter och vidareutvecklar vårt arbete med språket

- Till hösten skall vi erbjuda barnen att *leka med varandra över avdelningsgränserna* i planerade aktiviteter, såsom sångsamling och skapande aktivitet. Även i fri lek när frågan uppstår.
- Förslag: Vi behöver fortsätta förbättra och *kritiskt granska inomhus miljön* med lek och lärande material. (Vårdnadshavarenkäten visade låga resultat på innemiljön 2,0 L)
- Förslag på mål: Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Likabehandlingsplanen förebyggande mål

Inget barn ska riskera att trakasseras pga etnisk tillhörighet eller kön.

Resultat

- Inga observationer eller föräldrasynpunkter tyder på att något barn är trakasserat p.g.a. etnisk tillhörighet eller kön.
- Blivit mer medvetna om vilka lekar som befäster utanförskap, vikten av att använda lekar som främjar samarbete och kamratskap.

Analys

- Pedagogerna har sett till att skaffa sig kunskaper om mångkulturell förskola via litteratur, föreläsningar och samtal med andra pedagoger som hade erfarenhet av flera kulturer i förskolan.
- Vi har delat barngruppen vid olika tillfällen så att samarbete mellan olika språkgrupper, kön och ålder har stimulerats.
- Vuxna har funnits närvarande i olika grupper och varit lekledare och ingripit i situationer där det behövts vuxenstöd.

Främjande mål

På Lingonbacken och Paviljongens förskola

- ska alla barn känna sig trygga
- utvecklar barnen sina kunskaper och erfarenheter oavsett kön.
- välkomnar vi mångfald och ser det som en tillgång.
- förskola är det välkommet att ha olika trosuppfattning, önskemål och behov.
- välkomnas alla oavsett sexuell läggning.
- anpassas verksamheten utifrån varje barns behov
- respekteras alla oavsett ålder
- respekteras alla könsuttryck/könsidentitet

Resultat

- I barngruppen hör vi ibland kommentarer som "pojkar/flickor kan inte ha si och så"
- Vi har inte tagit reda på och/eller firar andra högtider än de svenska.
- Vi har fungerande rutiner för att möta barn med olika svårigheter så att de får utvecklas efter sin förmåga.
- Vi ser i observationer och dokumentationer att barnen väljer varandra efter intresse, inte ålder. Barnen är öppna att prova och vidgar sina könsroller.
- Vårdnadshavarenkäten visar höga värden i frågorna Trygghet 3,6 Trivsel 3,6. Mitt barn får tillräckligt stöd 3,6 (L), 3,4 (P).

Analys

- Vi behöver fortsätta att göra barnen medvetna om att pojkar och flickor kan välja vem och hur hen kan vara.
- Vi behöver ta reda på vid inskolningssamtalen vilka traditioner olika barn har.
- Med extra resurs i barngruppen och med handledning från specialpedagog har vi kunnat möta barnen med hänsyn till deras behov och stimulera deras utveckling.
- Studiebesök på Regnbågen, avdelning för barn med speciella behov har gett tips till arbetet med enskilda barn och barngrupp.
- Vi har en tillåtande och accepterande inställning till att barn får uttrycka olika åsikter och att prova olika roller i sina lekar.

- Åtgärder som påverkat resultaten positivt i Likabehandlingsarbetet är bl.a. följande: Samarbete med biblioteket, Inköp av böcker som speglar mångfald, Återkommande dialog med vårdnadshavare om kränkande behandling på utvecklingssamtal, Besök/föreläsning av förskola/förskollärare från Kungsgårdens förskola, Film från förskola med mångfald, Arbete och utbildning med AKK och TACK, samarbete med specialpedagog, starkt gemensamt förhållningssätt som ger oss trygghet, praktiska värdegrunds övningar tillsammans med vår chef.

utvecklingsområden

- Få med barnens åsikter i det förebyggande arbetet via ex intervjuer om var de kan känna sig otrygga.
- Involvera båda avdelningarna i integrationen av nyanlända
- Ge barnen mer möjligheter att utvidga sina könsroller med hjälp av utklädningskläder och organiserade lekar och teater
- Allas behov gällande kost/ önskemål om annan kost behöver mötas upp bättre. Det är svårt för oss att möta upp vårdnadshavare som önskar viss kost för sitt barn som ej blir beviljat. Tillit och förtroende kan då brista. Vem avgör vad som är rätt eller fel?
- Vi behöver även fortsätta arbeta med att förbättra miljön så att alla barn utvecklas utifrån sina förutsättningar. Se skyddsroundsprotokoll.
- Vi anser att Likabehandlingsplanen bör sammankopplas mer till arbetsplanen och ha samma tidsintervall som den. Vi fick en svårtolkad granskning av vår Likabehandlingsplan från kvalitetsutvecklare, vi förstår den inte. Bättre och tydligare granskning behövs.
- När det gäller ansvarsfrågan tycker vi att styrkan ligger på hela arbetslaget att arbeta med likabehandling, Om endast en person är ansvarig för ett visst område så undrar vi hur det skulle se ut ur ett värdegrunds perspektiv?

Ny likabehandlingsplan kommer att upprättas i samband med att ny arbetsplan görs höstterminen 2016.

Utveckling och lärande

Mål

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar och försöker förstå andras perspektiv

Målet är uppnått när

Kartläggningar, observationer och dokumentationer visar att barnen

- i vardagliga situationer *reflekterat tillsammans* över ord, berättelser och egna frågeställningar
- *spontant för resonemang* om matematiska begrepp
- *ställer frågor och samtalar* om naturkunskap och enkel teknik

Resultat

I utbildningen och med stöd från dokumentationer, kartläggningar och samtal ser vi följande resultat,

Språk

- Kartläggningar visar att barngruppen *ökat sitt ordförråd* och att de *reflekterat och resonerar* om ord, berättelser och egna frågeställningar.
- Resultatet från föräldraenkäten har vi höga siffror (3,5-3,7) gällande barns möjligheter att utveckla sitt språk och kommunikation i förskolan.
- Föräldrarna berättar att barnen använder sig av nya kunskaper om språket i hemmet t.ex. rim och ramsor.
- Vi hör barnen klappa stavelser spontant.
- De äldsta barnen skapar egna berättelser och några försöker skriva själv också.
- Vi bedömer gruppen vara språkligt medvetna.

- höstens kartläggning på Lingonbacken visar att 80% av barnen deltar aktivt och klarar av de munmotoriska övningarna. 80% har utvecklat sitt ljud/ hörsel medvetande. Vårens resultat visar att 20% av barnen aktivt alltid deltar i munmotoriska övningar och 40% har utv. sitt ljud/hörselmedvetande. I vårens resultat ingår 9 st nyinskolade barn, fler av barnen som fanns med i höstens resultat har under våren börjat på Paviljongen.
- Större delen av barngruppen deltar aktivt och visar stort intresse för böcker, bilder, tecken kommunikation, text, skrift språk och symboler, sång och ramsor.

Matematik

- Vi hör barnen prata om geometriska former
- Vid terminsslut räknar flertalet av de nyanlända barnen på svenska.
- Resultat från vårdnadshavarenkäten visar i matematik 3,6 (L), 3,3 (P).
- Vi ser en ökad förståelse för matematisk kunskap då barnen använder ny kunskap i lek och aktivitet. Barnen kan bedöma t.ex. hur många frukter det ligger i en skål.

Naturkunskap och teknik

- Barnen har ett nyfikenhet och ifrågasättande förhållningssätt när vi gör utflykter och tittar på årstidsväxlingarna.
- Barnens kunskaper om insekters liv på vintern och sommaren har ökat.
- I vårdnadshavarenkäten har förskolan fått följande resultat på att barnen utvecklar sin förmåga att förstå Naturvetenskapliga fenomen 3,2 (L) och 3,3 (P).
- Vi kan se ett visst ökat intresse för naturvetenskapliga fenomen då barnen i större utsträckning uppmärksammar och stannar kvar/vill upprepa erbjuden undervisnings situation. De önskar undersöka vattnets former, experimentera med deg och bakning, blåser bubblor mm.
- Flera av barnen ställer frågor och de har funderingar, de lyssnar på svar och förklaringar i större utsträckning än förra terminen.

Bedömning

Målet uppfyllt i hög grad

Analys

Arbetsmetod och förhållningssätt

- Förskollärare och barnskötare har använt kartläggningmaterialet Språktåget och skapat språkgrupper efter barnens utveckling.
- När vi introducerat nya teman har vi tagit reda på vad barnen vet om hösten, vintern tex. Därefter har vi tillfört begrepp som varit relevanta för temat. Bl.a. i matsituationer och i våra samlingar och lekar. Senare pratar vi med barnen om vad de lärt sig.
- Vi har arbetat med mycket bildstöd för att göra språket tydligt. Även teckenstöd och skriftspråk.
- Vi har uppmärksammat FN:s barnkonvention (1989) - *alla barn har rätt att bli lyssnad på och alla barn har rätt att utvecklas*. Det höga värdet i området kommunikation beror på att vi arbetat medvetet med att alla barn ska få göra sin röst hörd efter sina förutsättningar.

Strategi

- Vi har tillverkat material såsom bildlotto och memory med olika kategorier. Haft munmotoriska övningar, jobbat med rim och ramsor, stavelser, meningar och ord. Våra uppföljningar visar att barnens språk har utvecklats.
- I vår undervisning har vi jobbat med matematiska begrepp och geometriska former tex i gymnastiksalen, spelat spel på lärplattan, letat former utomhus och inomhus.
- Vi har fångat barnens intresse på våra utflykter i närområdet.
- Vi har haft maskkompost, vi har odlat och experimenterat med frön av olika slag. Myrors liv har noga granskats och barnen har tillverkat arbetsmyror, drottning, ägg, larver, puppor och myrstack. Aktiviteterna har bidragit till barnens lärande.
- Alla barn har utvecklat sina kommunikativa förmågor tack vare att vi blivit mer medvetna om vikten av att verkligen aktivt använda alternativ kommunikation

med bilder, tecken, skriftspråk och symboler i verksamhetens språkundervisning.

Lärande och organisation

- Yngre barn i barngruppen 1-3 år, inskolningar under hela året, omorganisation, sjukskrivningar, ny personal, ny chef, avsaknad och sedan ny specialpedagog, obefintlig planering på schemalagd arbetstid osv. Men tack vare att pedagogerna varit närvarande och visat gemensamt förhållningssätt så har arbetssättet strävat åt samma håll, vi pedagoger har varit goda och tydliga förebilder vilket har bidragit till god kvalitet enligt Skolverket (2010).
- Det något minskade resultatet från vårdnadshavare i matematik och naturvetenskap kan bero på delade uppfattningar och delad förståelse för vad dessa områden innebär för sitt barn.
- AKK utbildning har bidragit till ökad måluppfyllelse i kommunikation. Tidigare utbildning i språk tåget, samarbete med specialpedagog och talpedagog samt utbildning i förskole lyftet har genererat i ökad medvetenhet och förståelse för kopplingar till forskning och läroplan mm.
- Vi skulle kunna arbeta mer medvetet med NTA lådorna, kan vi anpassa dem till yngre åldrar?

Slutsatser av analyser, mål i kommande AP

- Alla förskollärare känner sig väl förtrogna med språkarbetet och vi fortsätter med kartläggningarna.
- Matematik/Teknik behöver vi fokusera mer på nästa läsår. Vi har saknat mycket material eftersom förskolan är nystartad. Det har ibland hindrat oss från att gå vidare med barns spontana intressen.
- Nästa läsår finns behov hos några av förskollärarna att fortbilda sig i NTA för att kunna stimulera barnens intresse för naturvetenskap bättre. Under det här året har förskolan startat och det mest elementära har varit i fokus.
- Vi vill fortsätta att skapa en mer tillgänglig miljö som inbjuder till möjlighet och intresse för att utforska omgivningen med alla våra sinnen!
- Förslag på kommande mål: Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin nyfikenhet och sin lust samt förmåga att leka och lära.
...eller... att varje barn ska utveckla sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla sig i många olika uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama.

Ansvar och inflytande

Mål

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö

Målet är uppnått när

Kartläggningar, observationer och dokumentationer visar att barnen på *eget initiativ sorterar och tar ansvar* för förskolans material och sina kläder.

Resultat

I utbildningen och med stöd från dokumentationer, kartläggningar och samtal ser vi följande resultat,

Eget initiativ sorterar

- Barnen visar större utsträckning intresse och tar initiativ för att ta ansvar för sina kläder och de visar även större intresse för att försöka klä på sig själv.
- Flertalet barn behöver stöd i att sortera och ta ansvar för förskolans material.
- Resultat från avdelningens kartläggningar och i dialogen med vårdnadshavare visar att flertalet barn känner ett ökat inflytande över sin dag!

ansvarstagande

- Barnen i högre grad än tidigare tar ansvar för förskolans material. Vi ser även att ordningen på barnens klädhyllor blivit bättre.

- Enkät resultat från vårdnads havare visar 3,6 på frågan verksamheten bidrar till att mitt barn lär sig ta ansvar vilket ligger högre än kommunens genomsnitt. På frågorna Verksamheten utformas i samråd med barnen och Mitt barn lär sig varför det är viktigt att ta hänsyn till miljön ligger förskolornas resultat mellan 3,0-3,4.

Bedömning

Målet uppfyllt i ganska hög till mycket hög grad.

Analys

Arbetsmetod och förhållningssätt

- Förskollärare och barnskötare har gjort tydligare märkning på leksakslådor och förvaring för spel och pussel etc.
- Åtgärderna har fungerat, vi arbetar med ett gemensamt förhållningssätt där vi är goda förebilder vilket är en förklaring till resultatet.
- Bild stöd i hallen vid av och på klädning

Strategi

- Barnen har fått tydliga instruktioner vad de ska ta ansvar för. Lärarna har varit med och stöttat och varit förebilder.
- Tack vare att det nu inte är så trångt i hallen och tack vare att pedagogerna givit tid, stöd och positiva uppmuntran vid på och avklädning så är målet uppföljt i ganska hög grad.
- Verksamhetens insatser för barn i behov av stöd tex bild stöd har gynnat alla barn, det har givit trygghet, struktur mm.

Lärande och organisation

- De förutsättningar vi haft under senaste läsåret (som vi tidigare nämnt) har varit en orsak att det varit svårt att visa hur man kan sortera material i större utsträckning.
- Detta arbete med att möjliggöra för sortering behöver vi fortsätta med. Arbetet med förskolans uppdrag med att synliggöra barns egna och andras rättigheter har lyfts fram då vi arbetat med läroplanens värdegrund (skolverket, 2010). Detta kan vara en förklaring till att barnen känner att de har inflytande över sin dag eftersom att vi har turats om att lyssna på varandra.

Slutsatser av analyser, mål i kommande AP

- Bra att vara tydlig när det gäller att ta ansvar för vårt material. Vi behöver märka upp fler lådor och förvaring så det finns när barnen börjar.
- Ansvarsfrågan har vi kommit i gång med och behöver nästa läsår titta mer på hur *barnens intresse styr våra teman* på förskolan.
- En slutsats är att vi behöver fortsätta att arbeta med att *göra det lättare* för barnen att sortera och ta ansvar för förskolans material.
- *Tid till materialvård och tid till praktiskt arbete* med att förbättra miljön behöver läggas in i årshjulet och på planeringstid.
- Bättre *bild stöd* vid på och avklädning behövs i hallen, för att ännu mer kunna ta ansvar. Vi kan ta hjälp av specialpedagog i större utsträckning.
- Förslag på mål: Förskolan ska fortsätta sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö.

Förskola och hem

Förskolan bjuder in samtliga vårdnadshavare till föräldramöte 1 gång/år. Vid detta tillfälle lyfts även frågan om *Samråd* på förskolan där föräldrarepresentanter från varje avdelning träffar förskolechef och förskollärare 1 gång/termin för dialog runt aktuella frågor och ämnen. Förskolan har under året ej haft ett föräldrasamråd.

Innan start på förskolan bjuds vårdnadshavarna till ett startsamtal med förskollärare och barnskötare. Vårdnadshavare informeras bl.a. om förskolans arbetsplan och likabehandlingsplan under inskolningen, kommunens riktlinjer för förskoleverksamhet. Ansvarig för dessa möten är förskollärare och barnskötare, med särskilt ansvar på

utsedda LOK-are.

Vårdnadshavare erbjuds 3-dagarsinskolning. Under dessa dagar deltar vårdnadshavarna hela tiden, de ges därmed en god möjlighet till insyn i förskolans arbete och utbildning.

Vårdnadshavare inbjuds till mål- och utvecklingssamtal vid två tillfällen per läsår. I övrigt bjuds det in till ytterligare samtal vid behov från personalen eller vid vårdnadshavares önskemål.

Viss dokumentation från avdelningens aktiviteter anslås på väggarna för kontinuerliga tillfällen till reflektion och delaktighet hos vårdnadshavare. Vid utvecklingssamtal, dagliga möten och på föräldramöten får vårdnadshavarna tillfälle att ta emot information och diskutera om barnens utveckling och lärande, trivsel och trygghet. Vårdnadshavares synpunkter på kvalitetsarbetet på förskolan tas tillvara i föräldraenkäter, synpunkts/klagomålshanteringen, vid utvecklingssamtalet och andra forum och finns med som underlag till utvecklingsarbetet på förskolan.

Via kommunens hemsida informeras vårdnadshavare om mer kommunövergripande information gällande Sandvikens kommuns förskolor.

I förskolans vårdnadshavarrum finns mer specifik information runt förskolan att ta del av för vårdnadshavare så som avdelningarnas månadsbrev, information om stängda dagar, samarbete vid lov osv.

1. Övergång och samverkan

På Lingonbacken och Paviljongen samarbetar förskollärarna och barnskötarna över avdelningsgränserna. Därigenom skapas kontakter mellan alla barn och all personal. För barnen har övergången mellan avdelningarna därför inte varit någon större källa till oro. Då förskolan nu bedriver verksamhet på två olika ställen kan rutiner för hur och när överkolning mellan avdelningar sker behövas ses över under 2016/17. Så även vad överlämningsamtalet skall innehålla för information.

Kommunens förskolor och grundskolor har en gemensam överkolningsplan och tillika tidsplan, gällande blivande 6-åringar. Representanter från varje förskola och förskoleklass har vid två tillfällen under läsåret träffats områdesvis för att delge varandra och exempel på undervisning inom olika områden för att lyfta, diskutera och skapa förståelse och medinflytande mellan skolformerna.

Barnens överkolning från förskola till förskoleklass sker enligt dessa riktlinjer. Då Paviljongen ligger på skolans gård har barnen redan bekantat sig med miljön och förskoleklassens lärare samt skola- och fritids elever. Under skolans lov och personalens sommaresemestrar samarbetar förskolan och fritids.

Kunskapsnämndens mål 2015 under perspektivet MEDARBETARE

Medarbetarna har en stimulerande och hälsosam arbetssituation.

Medarbetarna har kompetens för att stödja alla barn och elever så att de når kunskapskraven.

Mål

Att medarbetarna

- upplever sig ha en hälsosam arbetssituation
- har den kompetens som krävs för uppdraget

Målet är uppnått när

medarbetarenkäten visar att

- alla är *nöjda med sin arbetssituation*
- alla upplever att de har *fått kompetenshöjande fortbildning* och *använder sig av den* i sitt yrke

Resultat

- Vid sammanställning av medarbetar- och lönesamtalen visar det sig att flertalet av medarbetarna trivs mycket bra på arbetet och att arbetslagets samarbete fungerade bra.

- Alla arbetslag har påtalat att deras arbetssituation varit tuff särskilt under höstterminen, då omorganisation skedde i kombination med långtidssjukskrivningar, svårigheter att rekrytera förskollärare, ny förskolechef och specialpedagog(er).
- Vid medarbetarsamtalen ansåg samtliga av de tillsvidareanställda medarbetarna att de har god eller mycket god kompetens för uppdraget samt att de tar tillvara på de kompetensinsatser som görs. Här relaterar medarbetarna till Språktågets material, AKK och NTA som används kontinuerligt i barngrupperna, flera nämner även att de diskuterar föreläsningar och utbildningar tillsammans med arbetslaget för att sedan använda det arbetslaget kommit fram till i utbildningen.

Analys

- Att som förskola få en ny förskolechef och specialpedagog(er) mitt under uppstart av ny organisation är inte optimala förutsättningar. Att dessutom ej få förskolans tjänster tillsatta i tid samtidigt som det varit svårt att få vikarier ur kommunens vikarie pool underlättar inte arbetet det tar på ordinarie medarbetare, som dragit ett tungt lass under året i synnerhet under höstterminen.
- Tydliga ramar för omorganisationens tidsplan, tillsättandet av personal och dagar för iordningsställande av lokaler fanns ej vid terminsstart utan är något som fick ordnas under redan pågående termin, detta har medfört att förskolan under läsåret fått prova sig fram i många frågor. Vilka strategier och metoder som kan fungerar för verksamheten har visat sig under läsårets gång och sakta men säkert har en struktur och ett lugn börjat infinna sig.
- Trots årets problematik runt organisationen har medarbetarna fortlöpande tagit del av olika former av fortbildningar efter kommunens kompetensplaner och förskolans medarbetare använder sig av ny kunskap i stor utsträckning vilket ger goda resultat i utbildningen, där det tydligt syns att barn har roligt, trivs och utvecklas.

Slutsatser av analyser, mål i kommande AP

- Återta ett positivt samarbete mellan avdelningarna.
- Förändra i organisation och dokument så dessa passar med förskolans nuvarande utbildningsverksamhet.
- Tydliga ramar för mötesinnehåll och förväntningar på varandra i arbetslag, mellan arbetslag och på förskolechef.
- Önskemål om fortbildning i NTA, drama och musik finns så även runt likabehandling, AKK (del 2), BSMB samt integration.

Kunskapsnämndens mål 2015 under perspektivet HÅLLBAR SAMHÄLLSUTVECKLING

I Sandvikens förskolor och skolor får alla barn och elever kunskap och stöd för en hälsosam livsstil och för att bidra till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Mål

Förskolan ska sträva efter att alla barn tillägnar sig ett varsamt förhållningssätt till varandra, natur och miljö så att vi får ett hållbart samhälle både i nutid och framtid.

Målet är uppnått när

observationer, dokumentationer, intervjuer, kartläggning och enkäter visar att

- alla är *varsamma om varandra*
- alla är *aktsamma om förskolans material* både ute och inne
- barnen har fått en *ökad förståelse* för vad som bidrar till hållbar utveckling

Resultat

I utbildningen och med stöd från dokumentationer, kartläggningar och samtal ser vi följande resultat,

varsamma om varandra

- Vi hör att barnen erbjuder varandra sin hjälp och tröst.

hållbar utveckling

- Observationer och föräldrars vittnesmål visar på barnens ökade medvetenhet om hållbar utveckling. Tex pratar barnen hemma om hur träd måste fällas för att tillverka papper. Barnen påminner oss vuxna om att vi kan göra nya saker av tex kartonger som vi är på väg att bära ut. Även att vi kan använda samma skyltar nästa år igen istället för att tillverka nya.
- I vårdnadshavare enkäten har förskolorna 3,4 (L) och 3,1 (P) gällande *På förskolan lär mitt barn sig varför det är viktigt att ta hänsyn till miljön*, likaså på *Mitt barn får i förskolan lära sig hur man ska äta för att må bra* 2,8 (L) och 2,3 (P) båda dessa resultat är lägre än föregående år.
- Kartläggning, dokumentationer och observationer samt i dialogen med vårdnadshavare visar ett större intresse och förståelse för kretslopp på olika sätt tex vatten, frön, kärnor, naturen, komposten mm.

Bedömning

Målet uppfyllt i ganska hög till hög grad.

Analys**Arbetsmetod och förhållningssätt**

- Förskollärare och barnskötare har gjort barnen delaktiga i sopsorteringen.
- Vårt förhållningssätt är att uppmuntra alla goda gärningar och det tror vi bidrar till barnens ansvarstagande för sig själv och varandra.
- Det har kommit fram i dialog med föräldrarna att barnen återberättar och visar sina kunskaper hemma i naturens kretslopp, de letar kärnor i frukter, säger att vattnet smälter eller blir till is. Därför anser vi att arbetssättet är bra i området hållbar utveckling.

Miljö

- Luften är nu bättre på Lingonbacken efter åtgärder från arbetsmiljöverkets kontroll. I förskolan får nu max 20 barn vistas.

Strategi

- Vi har lämnat sorterat material i skolans soprum och har även gått till återvinningscentralen.
- Barnen får skapa av återvunnet material och får klippa och klistra med teckningar som ratats och ligger i returlådan.
- Vi har gjort häften som barnen får måla i och ansvara för själva. Sedan måste de fråga efter nytt material.
- Vi har haft diskussioner om hur vi kan vara rädda om vår miljö.

Lärande och organisation

- Vi anser oss vara goda förebilder när det gäller intresse för mat och måltid men att förmedla detta till föräldrarna är svårt. En möjlig förklaring till lägre resultat i frågan om att vad vi bör lära barnen att äta för att må bra är att vi misslyckats att förmedla vikten av matens betydelse till vårdnadshavarna.
- I frågan om att förmedla värdet av att ta hänsyn till miljön har resultatet sänkts här kan en orsak vara att förutsättningarna har varit sämre i och med omorganisationen. Vi bör i större utsträckning tala med vårdnadshavarna om hållbar utveckling och om hur vi undervisar barnen i ämnet, samtala på bas nivå.
- Att arbeta med smittskyddande åtgärder är mycket viktigt enligt information och utbildning från smittskyddsmyndigheten från Gävle sjukhus som vi tagit del av vt-16. För att vi ska kunna upprätthålla en hälsosam förskolemiljö så krävs det tid till materialvård, tid för detta behöver läggas in i årshjulet. Vi behöver verkligen stöd med detta eftersom vi har barn som har infektionskänslighet.
- Vår förskola är öppen året om och under semesterperioder är all verksamhet förlagd till Lingonbacken eftersom vi samarbetar med fritids och Paviljongen, detta har orsakat högre slitage på material och lokaler och sämre möjligheter till sanering.

Slutsatser av analyser, mål i kommande AP

- Sätta i system att gå till återvinningen så att vi säkerställer att alla barn får vara delaktiga i arbetet och diskussionerna om återvinning.
- Lägga större fokus på mer att tillverka saker av återvunnet material.
- En slutsats är att vi behöver mer tid avsatt till materialvård och miljövård, det ska vara kontinuitet och uppföljning se årshjulet, samarbeta mer med lokalvårdaren. Som det är nu så anpassas städningen efter grundskolans behov. Detta innebär att barnen måste anpassa sig efter städ schema (avbryta lek, byta rum, gå ut osv). Samverkansgruppen kommer att diskutera hur förbättringar kan ske. (Med hänvisningar till smittskydd och städchef.)
- Problemen med ventilationen blev till viss del åtgärdad har gagnat verksamheten positivt.
- Mycket viktigt att kommunen tar del av vårdnadshavare enkäten och skyddsrondsprotokoll och ger återkoppling till oss från ansvarande myndighet. Myndigheterna behöver sedan i sin tur återkoppla bättre till varandra. Detta har betydelse för kvaliteten i förskolan.
- Integrera hållbar utveckling mer i arbetsplanens övriga områden. Vi tror att detta är bra eftersom vi upplever att t.ex. i arbetet med värdegrunden genererat ger ökat intresse för många kunskaper. Vilket är ett mått på bra undervisning.

Kunskapsnämndens mål 2015 under perspektivet OMVÄRLD

Verksamheterna inom kunskapsförvaltningens ansvarsområde präglas av respekt för alla människors lika värde.

Mål

Förskolan ska sträva efter att alla barn ska få ökad medvetenhet och inlevelse i sin egen och andra människors omvärld.

Målet är uppnått när

observationer, dokumentationer, intervjuer, kartläggning och enkäter visar att barnen *visar intresse för sin egen och andras omvärld*

Resultat

I utbildningen och med stöd från dokumentationer, kartläggningar och samtal ser vi följande resultat,

- Det har varit förhållandevis få frågor om barnens hemländer. Några barn har frågat varför de nya kompisarna flyttat hit men det har inte utvecklats några djupare diskussioner.
- Vårdnadshavarenkäten har ingen direkt fråga om omvärld men resultatet på frågan om *mitt barn utvecklar sitt språk i förskolan* visar 3,5 (L), 3,6 (P) och på *förskolan utvecklar mitt barn förmågan att kommunicera med andra* 3,7 vilket hör ihop med barnens förmåga att närmar sig sin omvärld.
- Kartläggningar, dialog med vårdnadshavare och dokumentationer visar ett stort intresse hos barnen för deras närmsta omvärld.

Bedömning

Det framgår ej i vilken grad målet uppfyllts till målet uppfyllt i hög grad.

Analys

Arbetsmetod och förhållningssätt

- Resultatet visar att vi har ett väl fungerande arbetssätt i vårt arbete med omvärlden. Barnen är mycket intresserade av vad som händer i den "lilla" omvärlden på förskolan och hos barnens närmsta familjemedlemmar. En väl fungerande metod att lära känna sin egen och andras omvärld är att tillsammans med vårdnadshavare tillverka "Trygghetsböcker". Dessa böcker har skapat intresse för varandras familjer och givit trygghet.

- Arbetet med att uppmärksamma besökare och fråga vad de heter har varit en mycket bra metod då vi varit förebilder för att skapa intresse för besökare. Detta har vidgat barnens erfarenhets värld.

Strategi

- Vi har gjort utflykter i närområdet och fotograferat och diskuterat om Österfärnebo och Gysinge. Vår plats just nu i Världen. Vi har även pratat om alla som delar på samma värld djur och människor. Vi har visat på världskartan och Sverige och vår lokala plats och vissa funderingar om olika länder har uppstått.

Lärande och organisation

- Vår förhoppning var att vi skulle komma in mer på de länder som våra nyanlända barn kommer ifrån. Men vi har haft svårt kommunicera med dem så att de förstår och barnen har heller inte visat intresse för att prata om sina länder. Här saknar vi personal som kan kommunicera på deras språk.

Slutsatser av analyser, mål i kommande AP

- Om vi tar reda på mer i inskolningssamtalen om barnens kulturer kanske vi kan få ett annat intresse hos barnen för varandras hemländer.
- Slutsatsen är att vi ska fortsätta med vårt väl fungerande arbetssätt kring omvärlds frågor eftersom att detta ger gott resultat.
- Arbetet med Omvärlden flätas samman med övriga områden.